

INTERVIEW MEINKE NOORDAM, JEUGDLAND AMSTERDAM

Natuurspeeltuin in A ontvangt dit jaar meer d

AUTEUR: Wijnand Beemster

Plattegrond Natuurspeeltuin
Jeugdland Amsterdam
(rood omcirkeld)

Luchtfoto Jeugdland, links
het oprukkende Science Park,
rechtsmidden, in het omcir-
kelde gebied, ligt Jeugdland.

Is hier WIFI? "Nou, nee!" Meinke Noordam, directeur van Jeugdland Amsterdam lacht. We staan bij het huttendorp, een van de klassiekers van Jeugdland, een natuurspeeltuin op een groen schiereiland van vier hectare, aan de rand van de Indische buurt in Amsterdam-Oost. Zonder WIFI, toch een enorme klapper. "Dit coronajaar hebben we al 100.000 bezoekers gehad. Meer dan ooit!"

Amsterdam-Oost

aan 100.000 bezoekers

De oorsprong van Jeugdland ligt in 1949. De gevolgen van de Tweede Wereldoorlog waren nog goed zichtbaar in de stad. Veel kaalslag, en veel afbraakpanden. Kinderen wisten daar wel raad mee. Op braakliggende terreinen in de stad kon je lekker fikkies stoken, en hutten bouwen. De lokale overheid greep in. Stoken en timmeren op straat? Dat kan niet. Brengt de openbare veiligheid in gedrang. Een oplossing kwam er door een ongewone alliantie. De Amsterdamse Unie van Vrijwilligers, het studentencorps en Gemeentepolitie Amsterdam sloegen de handen ineen. Hoe houden we de kinderen van de straat? Aan de Ringdijk in Amsterdam-Oost werd een terrein ingericht, Jongensland. Je moest met een bootje oversteken en dan kon je aan de slag. Huttenbouwen, fikkies stoken zonder dat je op de vingers werd gekeken en nog veel meer. Dat kon allemaal in Jongensland. Die naam werd overigens al snel overvleugeld door de kreet van enthousiaste (en trotse) kinderen die in dat lustoord voet aan wal zetten: Hier is Het!

Verhuizingen

Het Polygoon Journaal kwam langs voor opnames. Meinke laat de Polygoon beelden zien via you tube. Omlijst met het commentaar van Philip Bloemendaal zien we kinderen bezig in hun groene paradijs aan het water. Een bord met Hier is Het. En beelden van het bootje dat de kinderen naar deze vrijplaats bracht. Maar de almaar uitdijende stad was een slokop. In 1949 nog een rafelrand met weinig (vastgoed)waarde kwam de locatie toch in beeld bij de ruimtelijke plan-

nenmakers van Amsterdam. Jongensland moest wijken voor de aanleg van de ringweg (A10). Dat betekende niet het einde van Jongensland. Een nieuwe plek werd gevonden nabij de Schellingwouderbrug. Niet alleen de locatie veranderde, ook de naam. Jongensland werd Jeugdland. Maar de honger van de stadsuitbreiders was nog niet gestild. Weer moest Jeugdland verkassen. In 1997 kon Jeugdland terecht op een voormalig recreatie- en sportterrein van Shell. SHELL heette die plek: Sport Houdt Elk Lichaam Lenig. Sybolt Meindertsma ontwierp hier een natuurspeeltuin, en transformeerde deze groene uitloper van de Indische Buurt, met aan drie zijden water, het Nieuwe Diep en de Valentijnkade, en een dichte begroeiing langs de oevers, tot een ultieme plek voor kinderen. Hier is Het, zeggen ze nu, met dezelfde trots als de kinderen uit 1949. Nu niet bereikbaar met een bootje, maar op de fiets of lopend via de rechttoe rechtaan weg langs de Valentijnkade. Met hetzelfde plezier, en met dezelfde inzet doen ze ook nog steeds dezelfde dingen, inderdaad: hutten bouwen en fikkie stoken. En nog heel veel meer, voegt Meinke toe.

Drie vaste gebruikers

Met de overgang naar de nieuwe locatie veranderde ook de organisatiestructuur. Stadsdeel Amsterdam-Oost werd verantwoordelijk voor beheer en onderhoud, en het toezicht. Om dat handen en voeten te geven en vooral ook om de programmering rond te krijgen kon Jeugdland een beroep doen op enthousiaste ondernemende, lokale creatieven. Zoals Roos Kuipers die

MEINKE NOORDAM, DIRECTEUR NATUUR SPEELTUIN JEUGDLAND AMSTERDAM, in gesprek met Roel, een van de vele vrijwilligers van Jeugdland.

Huttenbouwen,
fikkies stoken
zonder dat je op
de vingers werd
getikt en nog
veel meer

Skelters op de asfaltplaat

Huttendorp

Met Hemelse Tuinen, Nowhere en Outdoor & Watersport Amsterdam kreeg Jeugdland een stevige inhoudelijke impuls

werkt onder de naam Hemelse Tuinen. Meinke: "Roos kwam met een plan om een moestuin aan te leggen. Die moestuin dat is nu het Eetbaar Eiland, nabij de entree. In deze meanderende aansluiting van minimoestuintjes teelt Roos samen met kinderen allerlei groenten, kruiden, graansoorten, bosvruchten. Sinds 2011 geeft ze op woensdagmiddag de workshop Van Zaadje tot Maaltijd. Samen met de kinderen zaait, plant en oogst ze en op een vuurtje koken de kinderen met ingrediënten die ze net daarvoor zelf geplukt hebben."

Een tweede creatieve partij die aanhaakte was de culturele organisatie Nowhere. Actief in de Indische Buurt, met een productiehuis en podium voor jonge mensen. Zij pakten de exploitatie en verhuur op Jeugdland op en programmeerden activiteiten. Jonge kunstenaars bouwen met de kinderen onder andere de hutten tot kastelen, ze maken raketten van flessen en ontwikkelen seizoensfeesten.

Outdoor & Watersport Amsterdam, gelegen achter het Paviljoen, het kloppend hart van Jeugdland, aan het water van het Nieuwe Diep,

is de derde vaste gebruiker. Hier leren kinderen in het voorjaar en de zomer kajakken, zeilen, vloten bouwen, en je kunt er zwemmen in het natuurswembad. Boogschieten, survivals en onder andere gps-coördinaten lezen zijn outdoor activiteiten die het hele jaar worden georganiseerd. De activiteiten verschillen per week, maar de inzet bij elke activiteit is gelijk. "Wat je ook doet: learn by play!"

Stichting Jeugdland

Met Hemelse Tuinen, Nowhere en Outdoor & Watersport Amsterdam kreeg Jeugdland een stevige inhoudelijke impuls. Om de onderlinge afstemming en het managen van de activiteiten op het terrein te stroomlijnen ontstond de behoefte aan een centrale organisatie. Op initiatief van het Stadsdeel en de drie programmapartijen werd Stichting Jeugdland opgericht. Meinke werd aangesteld als kwartiermaker, en dat beviel goed. Haar tijdelijke functie werd een vaste functie: vanaf januari 2020 is Meinke directeur van Stichting Jeugdland. "Stadsdeel Oost is eigenaar van de grond en gebouwen van Jeugdland en heeft de stichting concessierechten gegeven voor gebruik ervan. Daarnaast is er een subsidie voor

© Noshie Nench

Het blotevoetenpad

beheer, onderhoud en toezicht. Samen met de inkomsten uit horeca en verhuur op Jeugdland krijgen we de begroting rond.”

Huttendorp

We vervolgen onze rondgang door de natuur-speeltuinen. Via een slingerpad aangekomen bij de Loods. Hier bouwen kinderen onder meer skelters met hergebruikte materialen waarmee ze, op een nabij vierkant stuk asfalt, kunnen crossen. Langs het asfaltvlak staat ook het Jeugdlab, een plek waar creativiteit en leren hand in hand gaan, onder begeleiding van studenten van Amsterdam University College dat vlakbij op Science Park gevestigd is. Vanaf deze plek heb je een mooi uitzicht op de glijbaanberg. De 22 meter lange metalen glijbaan is in ingegraven in de helling van de 15 meter hoge berg. Met een houten trap bereik je de top. Goed uitkijken bij het landen, misschien kom je wel terecht in een toom ganzen. Want overal op Jeugdland kom je dieren tegen. Niet alleen ganzen, maar ook pauwen. En pas op, er loopt s' nachts een vos rond. Meinke. “Kijk, hiermee begon het 72 jaar geleden!” We staan nu middenin het huttendorp. Timmeren gebeurt onder toezicht van Jeugdland medewerkers die het gereedschap uitleveren en waar je ook terecht kunt voor advies. Als je 'm stevig genoeg maakt, krijgt je hut een nummer, dan mag-ie langer blijven staan. Voor de gestage instroom

Outdoor & Watersport Amsterdam

van hout heeft Jeugdland een netwerk van lokale bedrijven die pallets gebruiken. Ook decorbouwers melden zich van oudsher als decorstukken in het theater hun diensten bewezen hebben.

Kabelbaan over het water

Via slingerpaden zijn we nu op het Eetbare Eiland aangeland. Meinke wijst op het kabelbaantje over het water dat heel populair is: “Een van de favorieten!” Het Eetbare Eiland is ook op een andere manier bereikbaar. Zo is er een smal houten bruggetje dat dit eiland verbindt met de eveneens door Roos Kuipers ontwikkelde Hemelse Tuin, de meest recente aanwinst van Jeugdland. Hier stond een kinderboerderij met landerijen voor dieren. In 2019 werd na publieksonderzoek besloten om de kinderboerderij om te vormen tot een domein voor stadslandbouw. In de afgelopen twee jaar werd de Hemelse Tuin aangelegd; een groene oase van een halve hectare groot met een grote diversiteit aan eetbare gewassen zoals groenten, kruiden, graan, bosvruchten en bloemen. Ook zijn er veel jonge bomen, een vijver en een bijenstal gemanaged door twee huisimkers. Door de Hemelse Tuin kronkelt naast een verhard pad een avontuurlijk blotevoeten- en zintuigen-

‘Samen spelen in de brede zin is voor onze doelstelling’

Workshop Van Zaadje tot Maaltijd
op het Eetbaar Eiland

Alles wat je op de Veluwe of elders tijdens je vakantie kunt doen, kan hier op Jeugdland ook, en dat alles coronaproof, gewoon om de hoek

pad voor het samen spelen van kinderen mét en zonder beperking.

Samen spelen

Het samen spelen, zoals de inzet is met het blotevoeten- en zintuigenpad, noemt Meinke een enorme uitdaging. "We hebben al flinke stappen gezet om Jeugdland voor iedereen toegankelijk te maken. Maar het moet nog beter. Het plan is om conform de richtlijnen voor toegankelijkheid en met het starten van een lokale Speeltuimbende de natuurspeeltuin nog meer een plek te maken voor onbeperkt spelen door iedereen. Op die manier help je niet alleen kinderen met een beperking, maar ook ouders die hier met een wandelwagen komen, of opa's en oma's die wat slecht ter been zijn."

Corona

"Samen spelen in de brede zin is voor ons een doelstelling. Daarom is Jeugdland gratis toegankelijk en trekken we de buurt in om kinderen uit te nodigen die nog niet komen. Kinderen die vrij willen spelen of zin hebben om mee te doen met de (inloop)workshops. We krijgen daarnaast ook veel scholen op bezoek, voor schoolreisjes en buitenlessen, en jaarlijks viert vele kinderen en

families hun feestjes op Jeugdland. Voor groepsbezoek wordt overigens wel betaald en met die inkomsten financieren we het gratis programma." Op de vraag of corona geen rem zette op de toestroom van publiek, knikt Meinke ontkennend. "In het begin van corona was het wat dubbel, toen zijn we vier weken dicht geweest. In het najaar van 2020 dreigde opnieuw een sluiting. Terwijl we aan de ene kant beargumenteerden dat het veilig en belangrijk was om open te blijven kwam vanuit het Stadsdeel zelfs het verzoek: Blijven jullie alsjeblieft open! Gezinnen in kleine stadse woningen konden nergens terecht. De week voor de kerstvakantie sloten de scholen, attractieparken waren dicht, familiebezoek werd afgezegd maar Jeugdland was open! Corona bleef maar uren. Sporten, schoolreisjes, de schoolkampen waar zo lang naar was uitgekeken gingen niet door. Maar alles wat je op de Veluwe of elders tijdens je vakantie kunt doen, kan hier op Jeugdland ook, en dat alles coronaproof, gewoon om de hoek. Buitenspelen, op avontuur gaan, klimmen en klauteren, zwemmen en watersport, timmeren en bouwen, broodjes bakken boven het vuur. We tuigden daarvoor het programma 'Schoolkamp-in-1-dag' op. Een inslaand succes. Eigenlijk deden we in coronatijd niet veel anders

Glijbaanbult

dan wat hier altijd al gebeurt: de opgroeiende jeugd van Oost - en de rest van Amsterdam – de gelegenheid geven om samen buiten te spelen, de natuur te ontdekken en iets te maken: dat is toch wat je ieder kind toewenst?!”

‘Hier komen kinderen die vrij willen spelen of zin hebben om mee te doen

met de (inloop) workshops. We krijgen ook veel scholen op bezoek, voor schoolreisjes en buitenlessen, en jaarlijks vieren vele kinderen en families hun feestjes op Jeugdland’

STADSDEELVOORZITTER MAARTEN POORTER

Jeugdland blijft waar het nu zit

“De afgelopen jaren heeft het stadsdeel Amsterdam-Oost flink geïnvesteerd in Jeugdland. Dat betaal zich nu uit. Dit jaar meer dan 100.000 bezoekers!” Stadsdeelvoorzitter Maarten Poorter (PvdA) verwacht een verdere groei. “Jeugdland trekt kinderen aan uit stadsdeel Oost, maar ook steeds meer uit Amsterdam-Noord. Kinderen uit IJburg hebben de natuurspeeltuin ontdekt en we krijgen straks de instroom vanuit de Sluisbuurt, een nieuwbouwwijk in ontwikkeling.” Die enorm toestroom geeft aan hoe belangrijk Jeugdland is, benadrukt Poorter. “Jeugdland is een vitaal onderdeel van ons speelruimtebeleid. Spelen in de natuur en dat in stad, mooier kan niet. Dit willen we zo houden en dat op de plek waar Jeugdland nu zit. Dus geen verhuizingen meer.” De positie van Jeugdland wordt nog sterker met de doorgaande ontwikkeling van het Flevopark als recreatiegebied, vervolgt Poorter. “In de wisselwerking met het omliggende Flevopark krijgt Jeugdland een extra impuls om zich te blijven ontwikkelen. Zoals niet zo lang geleden gebeurd is met de Stadsboerderij. In samenspraak met de kinderen is de boerderij omgetoverd tot een middelpunt van stadslandbouw. Kinderparticipatie werkte ook hier uitstekend - en is ook hoeksteen van beleid van het stadsdeel.”